

De Erfgoedmonitor

Home > Indicatoren > Beschermden stads- en dorpsgezichten - wezenlijke veranderingen totaal

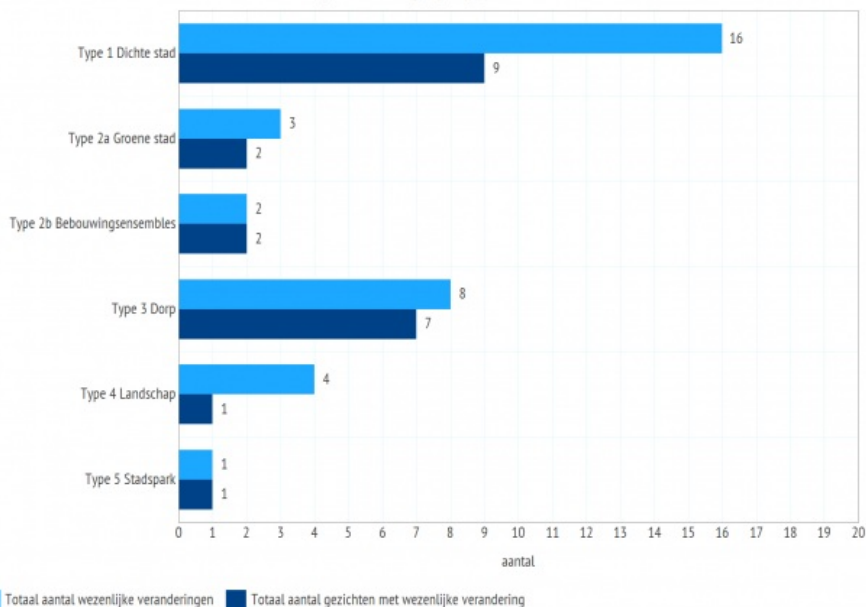
Beschermden stads- en dorpsgezichten - wezenlijke veranderingen totaal

Publicatiedatum: 16 november 2017

Tussen 2011 en 2015 vonden er in iets minder dan 30% van de beschermden stads- en dorpsgezichten uit de steekproef wezenlijke veranderingen plaats aan het uiterlijk en/of de functionaliteit van het gezicht. Vooral in bebouwde gezichten met een hoge dichtheid zijn relatief veel veranderingen geconstateerd.

2011-2015

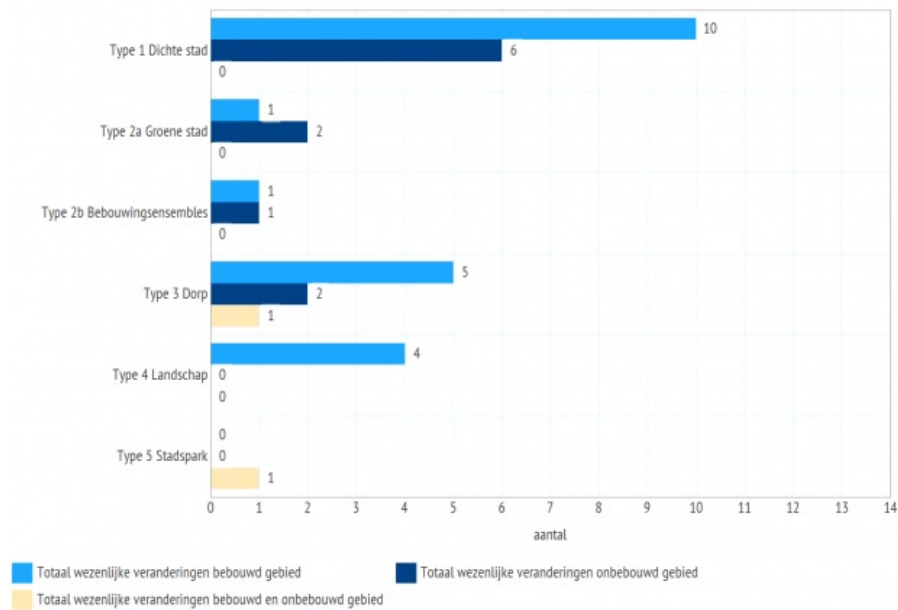
Totaal wezenlijke veranderingen per type BSDG - 2011-2015

Bron: RCE

Bebouwd en onbebouwd

Wezenlijke veranderingen bebouwd en onbebouwd gebied per type BSDG - 2011-2015

Bron: RCE

Bovenstaande staafgrafieken tonen het totaal aantal wezenlijke veranderingen die in een steekproef van 76 beschermde stads- en dorpsgezichten hebben plaatsgevonden tussen 2011 en 2015, het aantal gezichten waarin één of meer veranderingen hebben plaatsgevonden en of deze veranderingen hebben plaatsgevonden in bebouwd- of onbebouwd gebied.

Voor de monitoring van veranderingen in de 470 rijksbeschermden stads- en dorpsgezichten is een steekproef genomen van 76 gezichten. Deze zijn onder te verdelen in 6 verschillende typen gebieden: de dichte stad (16 gezichten), de groene stad (10 gezichten), bebouwingsensembles (17 gezichten), het dorp (16 gezichten), landschap (15 gezichten), stadspark (2 gezichten).

34 wezenlijke veranderingen

Tussen 2011 en 2015 zijn er in totaal 34 wezenlijke veranderingen geconstateerd in 22 gezichten uit de steekproef. In sommige gezichten hebben dus diverse wezenlijke veranderingen plaatsgevonden, terwijl in meer dan 70% van alle gezichten in de steekproef geen enkele wezenlijke verandering heeft plaatsgevonden.

Meeste veranderingen in dorpen en dichtbebouwde steden

Wezenlijke veranderingen zijn vooral geconstateerd in dorpen (44% van de gezichten in dit type) en dichtbebouwde steden (56% van de gezichten in dit type). In dichtbebouwde steden is er sprake van veel nieuwbouw, in dorpen is er naast nieuwbouw ook sprake van veel sloop. Hoe multifunctioneler het gezicht, hoe meer veranderingen er hebben plaatsgevonden. De gezichten met veel groen dan wel bebouwing in landschappelijke context kennen de minste veranderingen. In groene steden en landschappen zijn weinig wezenlijke veranderingen in deze periode geconstateerd.

Tweederde van veranderingen in bebouwd gebied

Tweederde van de wezenlijke veranderingen vonden plaats in de bebouwde ruimte. Hier vinden meer veranderingen plaats en hebben de veranderingen een grotere impact op het karakter van het gezicht. Bij stadsparken en in de dorpen is er één maal sprake van een verandering die zowel vervanging van bestaande bebouwing als van onbebouwd terrein betreft.

Bronnen:

RCE – Onderzoek op basis van expert judgement van interne adviseurs.

31 december 2015

Meetfrequentie: vierjaarlijks

Verantwoording:

De 76 geselecteerde gezichten waren allen tussen 1992 en 2011 officieel aangewezen, of zaten in het proces van aanwijzing. De gezichten die in het proces van aanwijzing zaten zijn ook meegenomen in de steekproef omdat het beleid omtrent de beschermde stads- en dorpsgezichten bij de start van dit proces al effectief uitgevoerd wordt. De 76 beschermde gezichten zijn willekeurig geselecteerd. De geselecteerde gezichten behoren tot de volgende verschillende typen gebieden:

- De dichte stad: zeer hoge dichtheid, multifunctioneel;
- De groene stad: hoge dichtheid, multifunctioneel;
- Bebouwingsensembles: hoge dichtheid, monofunctioneel: (bijvoorbeeld tuindorpen, villawijken en industrieterreinen);
- Het dorp: gemiddelde dichtheid, multifunctioneel;
- Landschap: Landschappen met verspreide bewoning, lage dichtheid;
- Stadspark: ontworpen eenheid groen.

Er is voor gekozen om enkel wezenlijke veranderingen te tellen gerelateerd aan de beschreven waarden in de aanwijzing, omdat niet elke aanpassing impact heeft op het unieke karakter van het gezicht. Ook verschilt het per gezicht of deze als wezenlijk wordt gezien. Er worden geen uitspraken gedaan over de positieve of negatieve waarde van een wezenlijke verandering. Bovendien hebben wezenlijke veranderingen niet per definitie een negatieve impact op het gezicht. Dit is afhankelijk van de situatie. Veranderingen die weloverwogen zijn gemaakt door de gemeente met oog op verbetering van het gezicht kunnen dus alsnog zijn aangewezen als wezenlijk, omdat deze – positief of niet- wel impact kunnen hebben op het gezicht.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een vergelijking tussen de TOP10NL 2011 en 2015 kaarten en de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) kaarten. Voor de datum van de verandering is de datum van de doorvoer op de BAG kaarten gekozen. De veranderingen kunnen in de praktijk dus eerder hebben plaatsgevonden. De geconstateerde veranderingen zijn op basis van expert judgement getoetst door adviseurs erfgoed en ruimte en specialisten in de historische stedenbouw van de RCE, met behulp van CycloMedia globespotter beelden uit de desbetreffende jaren.

In het overzicht is onderscheid gemaakt tussen wezenlijke veranderingen in bebouwde en onbebouwde ruimte. Hierbij is uitgegaan van de situatie zoals die was voordat de wezenlijke verandering plaatsvond. Onbebouwde ruimte betreft veranderingen in ruimten zoals pleinen, sportterreinen, langbouwgronden etcetera. Veranderingen in bebouwde ruimte hebben betrekking op de bebouwde zones met uitbreiding of vervanging hiervan ten opzicht van de situatie in 2011.

Bekijk [hier](#) in welke beschermde stads- en dorpsgezichten er wezenlijke veranderingen hebben plaatsgevonden.